105531 ـ تېلېفوُن ۋە ئىنتېرنېت ۋاستىلىرى ئارقىلىق نىكاھ قىلىشنىڭ ھۆكمى

سوُئال

ئىنتېرنېت ۋە تېلېفوُن ئاپپاراتلىرى ئارقىلىق نىكاھ قىلسا توغرا بولامدوُ؟، مەن بوُنداق قىلىش توغرا ئەمەس، نىكاھنىڭ توغرا بولىشى ئۈچوُن قىز ـ ئوغوُل بىر سورۇندا بولوُشى شەرت دەپ ئاڭلىغان ئىدىم. بوُ ھەقتە چوُشەنچە بېرىشىڭلارنى سورايمەن؟

تەپسىلى جاۋاپ

قىز ـ ئوغوُللارنىڭ ئېيجاب ۋە قوبوُل يەنى ئالدىم ـ تەگدىم دەپ ئوچوُق ئىپادە بىلدۈرۈشى نىكاھنىڭ ئاساسلىرىدىن بىرى بولوُپ، بوُنىڭسىز نىكاھ دوُرۇس بولمايدوُ.

ئېيجاب يەنى قوبوُل قىلدىم ياكى بەردىم دېگەن سۆز قىزنىڭ ۋەلىسى ياكى ۋەكىلىدىن سادىر بولىدوُ. قوبوُل يەنى قوبوُل قىلدىم ـ ئالدىم دېگەن سۆز ئوغوُل ياكى ئوُنىڭ ۋەكىلىدىن سادىر بولىدوُ. بوُ ئىككى سۆزنىڭ بىر سورۇندا سادىر بولىشى شەرت قىلىنىدوُ.

"كەششاپوُل ئەلقەننائ" نامىلق ئەسەر 5توم ـ 41 ـ بەتتە مۇنداق دېيىلىدوُ: "ئوغوُلنىڭ قوبوُل قىلدىم ياكى ئالدىم دېگەن سۆزى قىزنىڭ قوبوُل قىلدىم ـ تەگدىم دېگەن سۆزىدىن كېيىنرەك سادىر بولغان بولسىمۇ، ئىككەيلەن بىر سورۇندا بولسا، گەرچە ئىككى سۆزنىڭ ئارىلىقىدا مەلوُم مۇددەت ئوُتكەن بولسىمۇ، ئوُرۇپ ـ ئادەتتە ئىككىيلەننىڭ ئارىسىدىكى نىكاھنى ئوُزۇۋېتىدىغان بىر ئىش سادىر بولمىغانلا بولسا، بوُ نىكاھ دوُرۇس بولىدوُ. ئەمما قىز تەرەپ قوبوُل قىلدىم ـ تەگدىم دەپ، ئوغوُل تەرەپ قوبوُل قىلدىم ـ ئالدىم دېيىشتىن بوُرۇن بوُ ئىككەيلەن ئايرىلىپ كەتكەن بولسا ياكى بوُ ئىككىيلەننىڭ ئارىسىدا ئوُرۇپ ـ ئادەتتە نىكاھنى ئوُزۇۋېتىدىغان ھەرىكەتلەر سادىر بولغان بولسا، بوُ نىكاھ بوُزوُلىدوُ. چوُنكى ئوغوُل تەرەپ ئالدىم ـ قوبوُل قىلدىم دېگەن سۆزنى دېيىشتىن باش تارتقانلىقى ئوُنىڭ نىكاھنى رەت قىلغانلىقىغا ئوخشايدوُ". تۈگىدى.

شوُنىڭدەك نىكاھنىڭ ساغلاملىقى ئۈچوُن، گۇۋاھچىلارنىڭ ھازىر بولىشى شەرت قىلىنىدوُ. شوُنىڭغا ئاساسەن ئالىملار ئارىسىدا، تېلېفوُن ۋە ئىنتېرنېتقا ئوخشاش يېڭى دەۋر ئۇچوُر ۋاستىلىرى ئارقىلىق ئىلىپ بېرىلغان نىكاھ ئەھدىسىنىڭ توغرا بولىشى ياكى بولماسلىقى توغرىسىدا ئىختىلاپ پەيدا بولدى.

بەزى ئالىملار گەرچە ئىككى تەرەپنىڭ بىرلا ۋاقىتتا تېلېفوُن تۇرۇپكىسى ياكى ئىنتېر تورىدا مەۋجوُت بولىشىنى بىر ئورۇندا تۇرغانلىقىنىڭ ھۆكمىگە چۈشۈرسىمۇ، ئەمما گۇۋاھچىلارنىڭ ھازىر بولمىغانلىقى سەۋەبلىك بوُ شەكىلدىكى نىكاھ ئەھدىسىنى توغرا ئەمەس دەپ قارىدى. ئىسلام پىقھى ئاكادېمىيىسىمۇ بوُ قاراشنى ئاساس قىلدى.

بەزى ئالىملار: نىكاھ ئەھدىسىدە ئېھتىياتچان بولۇش ئۈچۈن، بۇ شەكىلدىكى نىكاھنى توغرا ئەمەس دەپ قارىدى. چۈنكى ئۇچۇر ۋاستىلىرىدا ئاۋازنى دوراپ باشقىلارنى ئالداش ھاسىل بولۇپ قىلىشى مۇمكىن. سەئۇدى ئەرەبىستان ئىلمى تەتقىقات دىنى پەتىۋا تەشۋىقات كومىتېتى بۇ قاراش بويىچە پەتىۋا بەردى.

سەئۇدى ئەرەبىستانىنىڭ سابىق مۇپتىسى مەرھۇم شەيخ ئىبنى باز رەھىمەھۇللاھ: باشقىلارنى ئالداش ۋە كولدۇرلىتىشتىن ساقلانغان ھالدا بۇ شەكىلدە نىكاھ ئەھدىسى قىلسا دۇرۇس بولىدۇ دەپ پەتىۋا بەرگەن.

يۇقىرىدىكى سۆزلەرگە ئاساسلانغاندا، ئېنىقسىزلىق ياكى قىينچىلىق سورۇننىڭ بىر بولىشى دېگەن مەسىلىدە ئەمەس، چۈنكى تېلېفۇن ياكى ئىنتېرنېت ۋاستىلىرى بىلەن ئالاقە قىلغاندا ئىككى تەرەپنىڭ تەڭ ھازىر بولىشى بىر سورۇننىڭ ھۆكۈمىدە بولىدۇ. بۇنىڭغا ئاساسەن تېلېفۇن تۇرۇپكىسى ياكى تور يوللىرى ئارقىلىق سۆزلىگۈچىنىڭ ئاۋازىنى ئاڭلاش بىلەن مەزكۇر نىكاھقا گۇۋاھ بولۇش مۇمكىن بولىدۇ. بەلكى بۈگۈنكى تەرەققىيات دەۋرىدە، تەگدىم-قوبۇل قىلدىم، بەردىم دېگەن ۋاقىتتا قىزنىڭ ۋەلىسىنى كۆرۈش ۋە ئاۋازىنى ئاڭلاشقا مۇمكىن بولىدۇ. شۇنىڭدەك قارشى تەرەپنىڭ يىگىتنى كۆرۈشىمۇ مۇمكىن بولىدۇ.

بۇ مەسىلىدىكى ئوچۇق سۆز: باشقىلارنى ئالداش ۋە كولدۇرلىتىشتىن ساقلانغان ھالدا، يىگىت ۋە قىزنىڭ ۋەلىسىنىڭ كىملىكى ئەمەلىيلەشكەندە، ئىككى گۇۋاھچى ئىككى تەرەپتىن تەگدىم ياكى قوبۇل قىلدىم، ئالدىم ياكى قوبۇل قىلدىم دېگەن سۆزنى ئاڭلىغان ۋاقىتتا تېلېفۇن ۋە ئىنتېرنېت ۋاستىلىرى ئارقىلىق نىكاھ ئەھدىسى قىلسا دۇرۇس بولىدۇ. مانا بۇ بىز ئىلگىرى بايان قىلغاندەك سابىق مۇپتى شەيخ ئىبنى باز رەھىمەھۇللاھنىڭ بەرگەن پەتىۋاسى.

سەئۇدى ئەرەبىستان ئىلمى تەتقىقات دىنى پەتىۋا تەشۋىقات كومىتېتى ئەزالىرىنىڭ بۇ شەكىلدىكى نىكاھ ئەھدىسىدىن چەكلىشىدىكى سەۋەپ ئېھتىيات قىلىش ۋە ئالدىنىپ قىلىشتىن ئەنسىرىگەنلىكىنى تەقەززا قىلىدۇ.

ساق-سالامەت نىكاھ قىلىشنى مەقسەت قىلغان كىشى ۋەكىل تۇرغۇزۇش يولى ئارقىلىق نىكاھ قىلسا بولىدۇ. ئەر ياكى ئۇنىڭ ئىگىلىرى گۇۋاھچىلار ئالدىدا نىكاھ ئەھدىسى قىلىدىغان ۋەكىل تەينىلەيدۇ.

تۆۋەندە ئالىملارنىڭ بۇ مەسىلە توغرىسىدىكى قاراشلىرىنى ئىپادىلەيدىغان تېكىستنى بايان قىلىمىز:

1-ئىسلام پىقھى ئاكادېمىيىسىنىڭ قارارى:52 -نومۇرلۇق قارار (26) يېڭى دەۋرىدىكى ئۇچۇر ۋاستىلىرى ئارقىلىق نىكاھ ئەھدىسى قىلىشنىڭ ھۆكمى توغرىسىدا، ئىسلام پىقھى ئاكادېمىيىسى يېڭى دەۋرىدىكى ئۇچۇر ۋاستىلىرى ئارقىلىق نىكاھ قىلىشنىڭ دۇرۇسلىقى توغرىسىدا قارار چىقارغاندىن كېيىن مۇنداق دېدى: " ئىلگىرىكى قائىدىلەر نىكاھنى ئۆز ئىچىگە ئالمايدۇ. چۈنكى ئۇنىڭدا گۇۋاھلىق شەرتىنى ئۆز ئىچىگە ئالمىغان" تۈگىدى.

2-سەئۇدى ئەرەبىستان ئىلمى تەتقىقات دىنى پەتىۋا تەشۋىقات كومىتېتىدىن: نىكاھنىڭ ئاساسى ۋە شەرتلىرى تولۇقلانغان بولۇپ، ئوغۇلۇە قىز ئىگىلىرى باشقا-باشقا شەھەردە بولسا، تېلېفۇن ئارقىلىق نىكاھ قىلسا بولامدۇ؟ دەپ سورالغاندا، ئۇلار

مۇنداق جاۋاپ بەرگەن: "مۇشۇ كۈنلەردە كۆپ يۈز بېرىۋاتقان ئالدامچىلىق، ھىيلە-مىكىر، سۆز-ھەرىكەتتە باشقىلارنى دوراش ماھارىتى، ھەتتا بىر كىشىنىڭ ئەر-ئايال، چوڭ-كىچىك بىرقانچە كىشى ئۇچۇن رول ئىلىپ ئوخشىمىغان لۇغەتتە تۇرلۇك ئاۋازلارنى دوراپ بېرىشى ئارقىلىق ئاڭلىغۇچىغا نىسبەتەن بىرقانچە كىشىدەك تۇيغۇ شەكىللەندۈرۈشى قاتارلىق ئەھۋاللارنى نەزەرگە ئىلىپ، ئىسلام پرىنسىپى ئەۋرەت ۋە يۈز-ئابرۇيىنى ساقلاشقا كۆڭۈل بۆلۈپ، باشقا مۇئامىلىلەردىنمۇ بەكرەك نىكاھ ئىشلىرىدا ئېھتىيات قىلىشنى مۇھىم دەپ قارىدى. دىنى پەتۋا تەشۋىقات كومىتېتى نىكاھ ئەھدىسىدە ئالدىم-تەگدىم دېيىش ۋە ۋەكىل قىلىش ئىشلىرىنى تېلېفۇن ئارقىلىق ئىلىپ بېرىشقا تايىنىۋالماسلىقنى تەلەپ قىلدى. بۇنداق قىلىش، ئەۋرەت ۋە يۈز-ئابرۇيىنى ساقلاشقا ئالاھىدە كۆڭۈل بۆلۈش بولۇپ، ھىيلە-مىكىر، ساختىپەزلىك قىلىپ باشقىلارنى كولدۇرلىتىشنى مەقسەت قىلىدىغان ناچار كىشىلەرگە يوچۇق قالدۇرماسلىقتىن ئىبارەتتۇر. ئاللاھ ھەممەيلەننى توغرا يولغا مۇۋەپپەق قىلسۇن". تۇگىدى. دىنى پەتۋا تەشۋىقات كومىتېتى(1890).

3-شەيخ ئىبنى باز رەھىمەھۇللاھنىڭ بۇ مەسىلىگە بولغان كۆزقارىشى:

سوئال: مەن ئاتا-ئانىسى باشقا يۇرتتا ياكى باشقا دۆلەتتە تۇرىدىغان بىر قىز بىلەن توي قىلماقچى، ئىقتىسادى قىينچىلىق ياكى بەزى سەۋەبلەردىن مەن ئۇلارنىڭ يېنىغا بېرىپ بىرلىكتە نىكاھ ئەھدىسى قىلىشقا قادىر بولالمايمەن، شۇنىڭ ئۈچۈن مەن قىزنىڭ دادىسىغا تېلېفۇن قىلىپ، توي قىلىشنى تەلەپ قىلسام، ئۇ كىشى ماڭا: قىزىم پالانىنى سىزگە ھالال ئىياللىققا بەردىم دىسە، مەن: قوبۇل قىلىپ ئالدىم دېسەم، قىزچاقمۇ بۇنىڭغا رازى بولسا، بۇ يەردە ئىككى مۇسۇلمان گۇۋاھچى مېنىڭ ۋە قېيناتامنىڭ سۆزىنى تېلېفۇن تۇرۇپكىسى ئارقىلىق ئوچۇق ئاڭلاپ تۇرغان بولسا، بۇ شەرئىتە ئېتىبارغا ئېلىنىدىغان نىكاھ ھېسابلىنامدۇ؟.

جاۋاپ: تور بېتى ئارقىلىق بۇ سوئال شەيخ ئابدۇللاھ ئىبنى ئابدۇللاھ ئىبنى باز رەھىمەھۇللاھقا يەتكۈزۈلگەندە، شەيخ مۇنداق جاۋاب بەرگەن: "يۇقىرىدا زىكىر قىلىنغان سۆز توغرا بولسا (بۇنىڭدا باشقىلارنى كولدۇرلىتىش بولمىسا) بۇنىڭ بىلەن شەرئىتنىڭ نىكاھ ئەھدىسىدە شەرت قىلىنغان مەقسەتلەر ھاسىل بولىدۇ ۋە بۇ نىكاھ توغرا بولىدۇ.

ھەممىدىن توغرىنى بىلگۈچى ئاللاھدۇر.